

Riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Socialnämnden, Motala kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	1
Riktlinjer	1
Utgångspunkter i arbetet	1
Barnperspektiv	1
2. Allmänt om ekonomiskt bistånd	2
Hjälp till egen försörjning	2
Förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd	2
Avslag på ansökan om försörjningsstöd	2
Förebygga felaktiga utbetalningar	3
3. Försörjningsstöd	3
Riksnorm	3
Andra skäliga kostnader som ingår i försörjningsstödet	4
4. Bistånd till livsföring i övrigt	7
Flyttkostnader	7
Magasinering av möbler/hemutrustning	7
Diskmaskin	7
Avgifter för förskoleverksamhet eller skolbarnomsorg	7
Glasögon	8
Kläder och skor	8
Hemtjänstavgift	8
Hemutrustning	8
Advokatkostnader	9
Läkare och medicinkostnader	10
Resor	10
Lek och fritid	11
Skulder	11
Spädbarnsutrustning	11
Tandvård	12
Hörapparat m.m.	12
Telefonabonnemang	13
Tvättmaskin	13
Legitimation	13
5. Handläggningen	13
Ansökan	13
Barnperspektiv	13
Dokumentation	14
Kontroller	14
Inkomstberäkning	16
Tillgångar	17
Utgifter	18
Nödprövning och akut bistånd	18
6. Olika gruppers rätt till försörjningsstöd	19
Arbetslösa	19
Studerande	21
Personer 65 år och äldre	22
Företagare och personer med fria yrken	22
Inskrivna vid kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård	22
Utländska medborgare	23
7. Ekonomiskt bistånd mot återbetalning, återkrav och anmälan vid misstänkt bidragsbrott	24
Enligt Socialförsäkringsbalken (fd AFL)	24
Enligt SoL	24

Beslutsinstans: Socialnämnden
Datum: 2012-10-10
Reviderande instans:
Datum:
Gäller från: 2012-10-10

Diarienummer: 11/SN 0164
Paragraf: SN § 157
Diarienummer:
Paragraf:

Riktlinjer för ekonomiskt bistånd

1. Inledning

Syftet med riktlinjerna är att Motala kommuns invånare ska behandlas så lika som möjligt. Riktlinjerna anger den skäliga levnadsnivån i normalfallet. Om det finns sakliga skäl kan en individuell behovsprövning medföra avsteg från riktlinjerna. Utgångspunkten är då vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation med hela kommunen som jämförelseunderlag. De krav som ställs på den biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar. En helhetsbedömning av den sökandes behov och förmåga ska göras.

Riktlinjerna är framtagna med grund i Socialtjänstlagen och rådande rättsläge.

Riktlinjer

Utgångspunkter i arbetet

Reglerna i socialtjänstlagen innebär att var och en i första hand är skyldig att själv försöka tillgodose sitt behov. Det ekonomiska biståndet ska i första hand vara en tillfällig hjälp. Biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv. Genom biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå. I förarbetena till socialtjänstlagen sägs att nivån på biståndet inte ska överstiga vad en låginkomsttagare normalt har råd att kosta på sig.

Den enskilde ska i första hand klara sin försörjning genom lönearbete, eller andra bidragssystem, inte genom försörjningsstöd. Arbete gör den enskilde delaktig i samhället och gör att individen bidrar till samhället vilket stärker självkänslan. Det är detta som menas med att biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv.

Barnperspektiv

Barn och ungdomar samt våldsutsatta och deras barn ska ges särskild uppmärksamhet i arbetet med försörjningsstöd. Barn som växer upp i hushåll som långvarigt levt på socialbidrag kommer att på olika sätt uppleva utanförskap genom de begränsningar i materiella villkor och upplevelser som följer av en låg inkomst. Det kan också innebära ökad risk för att barnet får svårare att hitta in i ett eget fungerande vuxenliv.

Det mest verksamma sätter att motverka utsatthet och utanförskap för barnet är att ”normalisera” familjens situation. Mest väsentligt i detta är att föräldrarna har arbete och egen inkomst. Ett barnperspektiv i arbetet med försörjningsstöd är därför i första hand ett försörjningsperspektiv i förhållande till föräldrarna.

Under den tid som försörjningsstödet är den ekonomiska nivån för familjen gäller för socialtjänsten att kompensera för brister som kan följa av långvarigt beroende av socialbidrag och som leder till särskilda påfrestningar för barnet.

I bedömningen inför beslut ska beaktandet av barnperspektivet göras och de konsekvenser beslutet kan bedömas få för barnet/barnen framgå.

2. Allmänt om ekonomiskt bistånd

Hjälp till egen försörjning

Socialtjänstens ena huvuduppgift är att hjälpa människor att finna vägar till egen försörjning. Utgångspunkten är att Motala kommuns invånare både vill och kan ta ansvar för sin egen försörjning. Socialtjänsten ska skapa förutsättningar för den enskilde att ta detta ansvar. Den andra huvuduppgiften är att under tiden pröva den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd.

Den enskilde ska erbjudas insatser och ställas inför krav på motprestationer utifrån sina förutsättningar. En arbetsplan/ överenskommelse ska upprättas i ärenden där biståndsbehovet varar längre än tre månader. I överenskommelsen ska det framgå vilka insatser/aktiviteter som syftar till att förkorta vägen till egen försörjning och som den enskilde förväntas delta i. Överenskommelsen ska följas upp, utvärderas och justeras utifrån de uppnådda resultaten.

Den som är arbetslös och söker bistånd ska erbjudas ett strukturerat stöd för att uppnå egen försörjning. Med detta menas ett stöd som utifrån var och ens individuella förutsättningar leder till försörjning eller stärker förutsättningarna för att i framtiden kunna nå självförsörjning. I detta arbete ska socialtjänsten arbeta i nära samverkan med arbetsförmedling, försäkringskassa och andra samhällsorgan och funktioner inom kommunen som kan medverka till att den enskilde kan få ett avlönat arbete eller på annat sätt bli oberoende ekonomiskt bistånd.

Stöd till den som är långvarigt bidragsberoende ska ges särskild prioritet. Den som varit utan egen försörjning i mer än 6 månader ska erbjudas ett ökat utrymme för personlig kontakt, planering och uppföljning. Syftet är att skapa en realistisk plan som undanröjer hinder och underlättar för framtida möjlighet till arbete.

Förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd

Den sökande ska stå till arbetsmarknadens förfogande, vara inskriven på arbetsförmedlingen, aktivt söka arbete samt vid behov delta i arbetssökande verksamhet, praktik, av kommunen anordnad arbetsverksamhet, svenskundervisning eller annan lämplig insats i enlighet med upprättad överenskommelse. För att frångå kravet på arbetssökande ska problematiken vara allvarlig och omfattande exempelvis allvarligt missbruk och svår psykisk ohälsa.

Den som bedöms vara förhindrad att arbeta ska medverka till planeringen i syfte att bli arbetsför. För att arbetsoförmåga ska godkännas vid sjukdom ska normalt ett läkarutlåtande finnas som styrker oförmåga att arbeta eller delta i aktiviteter. En person som bedöms var förhindrad att arbeta ska medverka till behandling eller rehabilitering i syfte att bli arbetsför. Vid långvarig arbetsoförmåga ska personen medverka till att få ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet.

Avslag på ansökan om försörjningsstöd

Om den sökande inte bedöms uppfylla förutsättningarna för rätt till försörjningsstöd ska ansökan avslås. Efter bedömning i det enskilda fallet kan reducerat försörjningsstöd beviljas för att tillgodose basala behov, exempelvis då beviljat bistånd inte går till det som är avsett. Bistånd enligt kommunens yttersta ansvar utreds då den enskilde påtalar behovet.

Förebygga felaktiga utbetalningar

Felaktiga utbetalningar ska förebyggas genom tydlig information och vägledning till de sökande samt genom noggranna kontroller. Det mest kostnadseffektiva är att göra nödvändiga kontroller innan beslut om utbetalning fattats. I de enskilda fall den enskilde fått ekonomiskt beslut felaktigt ska det alltid återkrävas när det är möjligt enligt lag. Om det finns anledning att anta att ett bidragsbrott har begåtts ska en polisanmälan göras.

3. Försörjningsstöd

Försörjningsstöd lämnas för skäligen kostnader enligt 4 kap 3 § socialtjänstlagen. Den består av två delar, riksnorm och skäligen kostnader utanför riksnormen.

Riksnorm

Riksnormen utgår från Konsumentverkets beräkningar och innehåller posterna

Livsmedel

Utgångspunkten är en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost. Det förutsätts att all mat tillreds hemma. Vissa halvfabrikat ingår samt inköp av allt matbröd. Hänsyn har tagits till att ensamhushåll beräknas ha en något högre kostnad då det blir dyrare med mindre förpackningar.

Kläder och skor

Avser att täcka det vardagliga behovet av kläder och skor under hela året. Även kostnader för skoreparationer och viss kemptvätt ingår samt vissa tillbehör som paraply, armbandsur och väskor. Ryggsäckar för barn och skolungdomar ingår.

Lek och fritid

Avser sådana aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet till. Aktiviteterna gäller både inomhus och utomhus, viss motion och kultur. För äldre barn och vuxna ingår kostnader för att t.ex. gå på bio, lyssna på musik, läsa böcker, dansa eller gå på diskotek och besöka simhall. För yngre barn ingår leksaker, spel, pussel, böcker och biobesök. I posten ingår cykel, skidutrustning för längdåkning och skridskor. För yngre barn beräknas att cykel och skridskor köps begagnat.

Hälsa och hygien

Avser kostnader för den personliga hygien t.ex. tvål, tandkräm, blöjor och mensskydd. Produkter som plåster och solskyddsmedel ingår. Hårklippning ingår. Läsglasögon ingår.

Förbrukningsvaror

Avser varor för rengöring av bostaden, vård och skötsel av kläder, skor, disk och tvättmedel, dammsugarpåsar, glödlampor och skokräm.

Dagstidning, telefon, TV-avgift och post

I denna post ingår kostnader för en helårsprenumeration på dagstidning, avgift för TV-licens, kvartals och samtalsavgift för telefon, kostnad för mobiltelefon och mobiltelefonsamtal. Posten omfattar kostnader för att skicka kort och brev. Kostnader för Internetabonnemang och dator ingår inte.

Barn och ungdomsförsäkring

Ingår endast i normerna för barn och ungdom

Förhöjning av normen

Särskild kost

Merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar kan förekomma och ska alltid styrkas med läkarintyg. Det ska framgå av intyget hur länge läkarens bedömning gäller. Om den sökande har väsentligt ökade matkostnader ska möjligheten till handikappersättning undersökas.

Umgänge med barn

Avser kostnader för barn som i samband med umgänge tillfälligt är medlemmar i hushållet. Tillägget beviljas maximalt 8 dagar per månad och omfattar alla posterna i riksnormen. Kostnader som överstiger 8 dagar ska regleras mellan föräldrarna själva. Rätten till umgänge ska kontrolleras och omfattningen ska framgå av dom, avtal eller intyg från boföräldern.

När barnet bor växelvis hos båda föräldrarna ska inkomster och utgifter för barnet delas lika mellan föräldrarna. Halvt barnbidrag och halv månadsnorm för barnet ska räknas in i den biståndssökande föräldrarnas normberäkning.

Reducerad norm

Enligt riksnormen ska ett barns personliga kostnader räknas till en lägre nivå om fri lunch utgår i förskolan. Om barnet är frånvarande från förskolan och äter hemma 5 dagar eller mer utgår den högre normen.

Andra skäligen kostnader som ingår i försörjningsstödet

Boende

Utgångspunkten vid bedömning av skälig bostadskostnad och standard ska vara vad en låginkomsttagare i Motala normalt har möjlighet att kosta på sig. Behovsprövningen ska omfatta både boendekostnad och bostadsstorlek.

Hyreslägenhet

Socialnämnden fastställer varje år den högsta godtagbara kostnaden för lägenheter av varierande storlek. En ensamstående person bor normalt i ett rum och kök. Två rum och kök kan accepteras om hyran är låg och det är svårt att hitta en enrumslägenhet.

Medlemskap i hyresgästförening godtas. Avgift för parkeringsplats eller garage godtas normalt inte. Kostnader för kabel-TV och andra tillval ska inte godtas utom i de fall då en sökande inte har kunnat styra tillvalet. Lägenhetsunderhåll som beställts av den sökande ska inte godtas.

Villa och bostadsrätt

Räknas som en realiserbar tillgång om den genom en försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Om biståndsbehovet bedöms bli mer än tre månader utgör detta skäl för försäljning och krav ska då ställas att bostaden lämnas till mäklare för försäljning.

En strävan ska vara att barn inte ska behöva flytta från skola och kamrater om den befintliga miljön är trygg för barnet. Andra sociala konsekvenser av en flytt som ålder, hälsa och sökandens möjligheter att i framtiden själv klara kostnaden för det befintliga boendet ska beaktas. Den beräknade vinsten av en försäljning i relation till den beräknade boendekostnaden efter en försäljning ska räknas ut och beaktas. Kostnaden ska jämföras med en hyreslägenhet. I svårbedömda fall kan socialtjänsten bekosta en värdering av fastigheten eller bostadsrätten.

Beslut om bistånd till boende i villa/bostadsrätt överstigande 6 månader fattas av myndighetsutskottet.

I boendekostnad för villa ingår räntan på lån tagna med huset som säkerhet, vatten, uppvärmning, sophämtning och försäkring. Under förutsättning att sökande har möjlighet att göra skatteavdrag räknas 70 % av räntan som kostnad. För bostadsrätt räknas månadsavgift till bostadsrättsföreningen och räntan på lån tagna med lägenheten som säkerhet. Inte i något fall ska amortering på lån räknas in i boendekostnaden då den utgör kapitalbildning.

Bostadsstorlek – riktmärken beträffande barn

- Ett litet barn kan dela sovrum med förälder upp till tre års ålder
- Två barn kan dela sovrum
- Barn av olika kön kan dela sovrum upp till 10 års ålder
- Barn som bor växelvis har samma rätt till rum som heltidsbarn.

Umgängsbarns behov av utrymme ska beaktas men behöver inte uppfyllas enligt samma regler som för heltid eller växelvis boende barn.

Andrahandsboende

Regeln är att det ska finnas ett av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt.

Delad lägenhet

När syskon eller kamrater delar lägenhet ska hushållsgemenskap förutsättas om inget talar emot det. Nettohyran ska delas på antal boende i lägenheten, inklusive barn.

Inneboende

Hyran för inneboende ska bedömas utifrån vad den sökande disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärd. Den faktiska hyran ska anses godtagbar om den inte är oskälig. Den sökande ska vara folkbokförd på adressen.

Vuxet hemmaboende barn

När en ungdom avslutat skolgången och inte tidigare betalt hyra till föräldrarna är huvudregeln att bistånd till hyra inte beviljas. Undantag kan göras när familjen har försörjningsstöd eller skulle bli i behov av det på grund av att föräldrarnas bostadsbidrag minskas eller dras in. Även sociala skäl som att ungdomen riskerar att bli bostadslös kan vara anledning till undantag.

Om ungdomen tidigare betalt hyresdel eller undantag görs av andra skäl räknas hyresdelen ut enligt följande. Lägenheten är på 4 rum och kök med 4 200 kronor i hyra, kök + 2 X 4 rum = 9. Dubbel hyreskostnad = 8 400 kronor. Hyresdelen är 8 400 kronor delat med 9 = 934 kronor.

Förälder boende hos barn

Bistånd till boendekostnad med hyresdel beviljas endast om bostaden införskaffats för att föräldern ska få plats och boendekostnaden då ökat.

Övriga boendeformer

Det kan avse campingboende, hyra av stuga, husvagn, båt, inneboende hos kamrat som bor i andra hand, hotell etc. Bistånd i dessa fall ska prövas mycket restriktivt och beviljas endast om den sökande har mycket stora svårigheter att få ett annat boende och socialtjänsten inte kan erbjuda något alternativ.

Prövningen av boendestorleken och boendekostnaden beträffande hyreslägenhet

När hushållet först ansöker om bistånd medräknas den faktiska boendekostnaden. En bedömning av kostnad/storlek görs enligt riktlinjerna. Om boendet sammantaget är för stort/dyrt och starka skäl till undantag inte finns ska hushållet informeras om att de ska byta till ett enklare boende om behovet av försörjningsstöd bedöms överstiga tre månader. Om den informationen meddelats och dokumenterats på ett tydligt sätt och hushållet inte bytt bostad inom 5 månader räknas försörjningsstöd till boendet därefter i form av billigaste lägenhet som sökanden haft möjlighet att hyra under den perioden.

En strävan ska vara att barn inte ska behöva flytta från skola och kamrater om den befintliga miljön är trygg för barnet. Andra sociala konsekvenser av en flytt som ålder, hälsa och sökandens möjligheter att i framtiden själv klara kostnaden för det befintliga boendet ska beaktas.

När ett hushåll har försörjningsstöd och vill flytta till ett större boende inom de riktmärken som socialnämnden har är huvudregeln att vänta till dess att hushållet uppnår egen försörjning. Undantag kan göras om biståndsberoendet bedöms bli långvarigt, mer än ett år.

Hushållsel

Bistånd till hushållsel beviljas för faktisk skälig kostnad. Vid bedömningen av skälig kostnad ska utgångspunkten vara Konsumentverkets beräkningar. Då elpriserna varierar är den beräknande medelförbrukningen enligt tabellen vägledande men möjlighet till individuella bedömningar ska finnas.

Hushållsstorlek	1 person	2 personer	3 personer	4 personer	Varje ytterliggare person
Förbrukning per månad	180 kWh	240 kWh	280 kWh	340 kWh	+ 40 kWh

Vid behov ska vägledning för billigare elkostnad erbjudas den sökande.

Hemförsäkring

Biståndet beviljas med faktisk kostnad till grundförsäkring som omfattar rättsskydd, ansvar, överfall och egendomsskydd. I de fall sökande har års eller halvårsbetalningar ska denne uppmanas att begära månadsbetalningar. Extra försäkringar, exempelvis allrisk, ingår inte. Alla som är folkbokförda på en adress täcks av bostadsinnehavarens hemförsäkring, exempelvis unga vuxna som bor kvar hemma och syskon eller kamrater

som delar lägenhet. Inneboende utgör undantag och ska uppmanas att skaffa egen försäkring.

Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa

Ska beviljas med det belopp som gäller för den organisation som den sökande tillhör. Den sökande ska uppmanas att undersöka och återkomma med besked om möjlighet till reducerad avgift.

Arbetsresor

Bistånd till resor för att arbeta eller delta i aktiviteter för att komma i arbete kan i normalfallet beviljas. Om det är gångavstånd, 3 km, föreligger inte rätt till arbetsresor. Skälig kostnad är som regel ett månadskort med allmänna kommunikationer. Saknas allmänna kommunikationer eller om tidsvinsten är mer än två timmar per dag kan resor med bil till och från arbetet beviljas med bensinkostnaden, se under tillgångar och bil.

4. Bistånd till livsföring i övrigt

Flyttkostnader

Uppnår sökanden skälig levnadsnivå i nuvarande boende avslås ansökan om flyttkostnader. Bistånd kan beviljas till sökande som har försörjningsstöd eller inkomster på motsvarande nivå om behovet är motiverat av hälsoskäl eller sociala omständigheter som att sökandens möjligheter att bli självförsörjande skulle öka genom flytten. Vid flytt till annan ort av arbetsmarknadsskäl ska även utredas om behovet kan tillgodoses genom bidrag från arbetsförmedlingen.

Kostnader kan beviljas för hyra av släpkärra eller mindre lastbil inklusive kostnader för bensin och försäkring mot uppvisande av kvitto. Endast om särskilda skäl finns godtas anlitan av flyttfirma. Billigaste alternativet ska användas och vid osäkerhet ska två kostnadsförslag inhämtas. Den sökande förutsätts själv ta fram uppgifter om kostnad etc. samt ta hjälp av sitt nätverk med den faktiska flytten. Om det finns hälsoskäl kan även flyttstädning beviljas. Vid långväga flyttningar ska värdet av bohaget värderas mot kostnaden för flytten. Bistånd till kostnader för flyttning utanför Norden beviljas inte.

Magasinering av möbler/hemutrustning

Bistånd till kostnad för magasinering av bohag kan beviljas den som har löpande försörjningsstöd om den sökande inom tre månader bedöms kunna få en ny bostad.

För personer som är häktade, vistas på kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem kan magasinering beviljas högst ett år.

Diskmaskin

Bistånd beviljas endast om det finns ett medicinskt behov som är styrkt med läkarintyg och behovet inte kan tillgodoses genom exempelvis handikappersättning eller av någon annan person som bor i hushållet.

Avgifter för förskoleverksamhet eller skolbarnomsorg

Kostnader för förskolan/skolbarnomsorg beviljas normalt efter ekonomisk behovsprövning. Innan kostnaden beviljas ska kontroll ske av att sökande betalar rätt avgift i förhållande till sin inkomst. Avgiften kan vara noll när försörjningsstöd utgår.

Allmän förskola innebär att alla barn ska erbjudas plats i förskolan från och med den 1 september det år de fyller tre år. Verksamheten är avgiftsfri och ger barnen möjlighet att vistas i förskolan tre timmar per dag eller fem timmar tre dagar i veckan under perioden 1 september – 31 maj sammanlagt 525 timmar per år.

Glasögon

Den sökande ska uppvisa intyg och kostnadsförslag som styrker behov av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Skälig kostnad för glasögon är lägsta paketpris som erbjuds av optiker, dock max 1,8 % av basbeloppet för bågar samt nödvändig kostnad för glas. Bistånd till vanliga läsglasögon som är avsedda för personer över 35-40 år med avtagande synskärpa beviljas inte då behovet tillgodoses inom ramen för riksnormens post för hälsa och hygien.

Extra kostnader för speciell slipning eller behandling av glasen beviljas bara om behovet styrks av läkarordination och behandlingen är enda alternativet för att korrigera sökandens synfel. Kostnader för ögonlinser godtas om det är enda alternativet och behovet styrks med läkarintyg. Bistånd till barns glasögon utgår efter avdrag med glasögonbidragets storlek.

Kläder och skor

Avser engångskostnader för specialbeställda kläder och skor som inte täcks av handkappersättning. Alla normala utgifter för kläder och skor ingår i normen. Ansökan ska prövas utifrån detta och eventuellt bistånd endast ges till merkostnader. Behovet av specialskor ska styrkas av ortoped och behovet ska inte kunna tillgodoses av vanliga affärer.

Hemtjänstavgift

Den enskilde ska alltid ha ett skäligt belopp kvar till sina utgifter efter det att hyra och hemtjänstavgift betalats, ett s.k. förbehållsbelopp. Ekonomiskt bistånd beviljas därför inte till hemtjänstavgift.

Om en person som betalar hemtjänstavgift ansöker om bistånd till glasögon och tandvård ska de i första hand uppmanas att ansöka om nedsättning av hemtjänstavgiften. När ansökan lämnas för andra utgifter som ingår i skälig levnadsnivå är hemtjänstavgiften en godkänd kostnad som ingår i den ekonomiska beräkningen.

Hemutrustning

Komplettering av hemutrustning

Bistånd till löpande komplettering och reparation av befintlig hemutrustning beviljas vid behov till sökande med mer än 6 månaders behov av försörjningsstöd. Prövning av behovet ska göras i förhållande till vad som kan anses vara en skälig levnadsnivå och vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig. En utredning ska göras av när behovet har uppstått och om behovet hade kunnat tillgodoses vid tidpunkten när det uppkom och om behovet kan tillgodoses på annat sätt. I utredningen ingår att undersöka om hemutrustning tidigare beviljats och av vilka skäl.

Grundutrustning

Bistånd till grundutrustning ska bedömas restriktivt och beviljas endast om det finns särskilda skäl eller om behovet är akut och inte kan tillgodoses på annat sätt.

Följande ska övervägas.

- Är behovet akut och nödvändigt för att sökande med kort varsel ska kunna flytta in i anvisad bostad?
- Kommer sökanden att inom rimlig tid själv kunna skaffa eller komplettera sin hemutrustning?
- Vilka möjligheter har sökanden haft att spara till eller planera för boende och hemutrustning?
- Vilken hjälp kan den sökande få av sitt sociala nätverk?

Om behovet är föranlett av en orsak som kan täckas av hemförsäkring ska detta alltid prövas i första hand. När det gäller barnfamiljer ska det beaktas om det finns särskilda behov hos barnen.

Begränsad hemutrustning

Utgår till personer som har tillfälligt behov av försörjningsstöd men inte kan vänta med inköp till dess de har en egen inkomst. Biståndet syftar till att den sökande ska kunna ta en lägenhet i besittning och innefatta möbler i kök och sovrum samt husgeråd.

Begränsad hemutrustning består av säng, lampor, köksbord och köksstolar. Beviljas för en vuxen med 8 % av basbeloppet, för två vuxna med högst 12 % och med 3 % av basbeloppet per barn.

Husgeråd består av köksredskap, städartiklar, sängutrustning, handdukar m.m. Beviljas för en vuxen med högst 10 % av basbeloppet och för varje ytterligare person i hushållet med 4 % av basbeloppet.

Barnfamiljer kan beviljas bistånd till TV. Även ensamstående med långvarigt biståndsbehov kan av sociala skäl beviljas bistånd till TV. Kostnaden avser begagnad TV. För barnfamiljer kan det även bli aktuellt med möbler i vardagsrum. Biståndet avser då sittplatser, bord, gardiner och matta med högst 14 % av basbeloppet.

Hel grundutrustning

Avser en mer omfattande grundutrustning som ska användas under lång tid. Beviljas endast till personer som inom överskådlig tid inte kommer att kunna förbättra sina inkomster exempelvis personer med mycket svåra psykosociala problem eller äldre med låg eller ingen pension. Hel grundutrustning består av möbler till kök, sovrum och vardagsrum. Dessutom lampor, husgeråd, sängutrustning, handdukar, mattor samt städartiklar, dammsugare, TV och radio.

Beviljas för en vuxen med högst 58 % av basbeloppet, för två vuxna med 68 % och för varje ytterligare person i hushållet med 10 % av basbeloppet.

Advokatkostnader

Huvudregeln är att bidrag till advokatkostnader inte utgår. Den sökande ska hänvisas att utnyttja det rättsskydd som ingår i hemförsäkringen som gäller exempelvis vårdnad och underhåll men inte tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållande eller bodelning.

Ekonomiskt bistånd till självriskan i familjerättsmål och avgifter för äktenskapsskillnad och bodelning kan beviljas om det bedöms som angeläget ur barnperspektiv samt vid våld i nära relationer. Regeln ska användas restriktivt och föregås av en noggrann prövning. Sökanden hänvisas till rättshjälp via tingsrätten eller sitt försäkringsbolag.

Läkare och medicinkostnader

Omfattar avgifter vid läkarbesök och läkarföreskriven medicin och behandling som ingår i högkostnadsskyddet. Biståndet kan omfatta besök hos distriktssköterska, sjukgymnast, psykolog eller annan öppenvårdsbehandling. Endast kostnader för av staten rabatterade läkemedel och förbrukningsartiklar ska godkännas.

Resor

Resor i samband med umgänge med barn

Behovsprövningen ska omfatta.

- Barnets behov av umgänge.
- Båda föräldrarnas ekonomiska förutsättningar.
- Skäligheten av resans kostnader.

Båda föräldrarna har ett gemensamt ansvar för att barns behov av umgänge tillgodoses. Den förälder där barnet bor ska vara med och bekosta umgänget utifrån ekonomisk förmåga och vad som är skäligt i förhållande till båda föräldrarnas ekonomi. Den förälder som ska utöva umgänge har dock huvudansvaret för kostnaderna. Om föräldrarna tillsammans inte har råd eller inte kunnat komma överens om hur resekostnaderna ska betalas, kan bistånd beviljas.

Riktmärke för hur ofta bistånd kan beviljas för resa i samband med umgänge med barn är för enkel resa, mindre än 10 mil, var 14:e dag, mellan 10-30 mil var tredje vecka och därutöver en gång i månaden. Om bil används ersätts bensinkostnaden.

Rekreationsresor

Huvudregeln är att bistånd till rekreationsresor inte beviljas. Rekreationsresa kan beviljas barnfamiljer som har haft försörjningsstöd minst tre år och inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid. Behovet ska prövas utifrån barnets behov av miljöombyte och extra stödinsats. Nivån på det beviljade biståndet ska prövas utifrån vad barnfamiljer med låga inkomster har råd med.

Resa till begravning

Bistånd kan beviljas för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon mor- och farföräldrar och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära. Kostnaden ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare har råd till.

Sjukresor

Kostnader för resor till och från sjukvård är godtagbar kostnad. Kvitto samt kallelse uppvisas vid ansökan för bedömning av rätten till bistånd.

Resor och vistelse utomlands

Huvudprincipen är att försörjningsstöd inte beviljas vid utlandsvistelse och att resa till utlandet inte ingår i begreppet skälig levnadsnivå.

Undantag som kan berättiga till att försörjningsstöd utgår även vid vistelse utomlands är om vistelsen är kortvarig och varken påverkar försörjningen eller försämrar möjligheterna till framtida försörjning. Den enskilde kan inte avbryta eller göra uppehåll i en aktivitet

som påverkar vägen till egen försörjning för att resa och vistas utomlands och samtidigt ha rätt till bistånd.

Information lämnas till alla som uppbär försörjningsstöd att i god tid gå igenom förutsättningarna för en planerad utlandsresa och utlandsvistelse med sin handläggare innan den genomförs.

Lek och fritid

Om hushållet långvarigt varit beroende av försörjningsstöd eller levt på en motsvarande ekonomisk nivå under mer än 6 månader ska barnens situation och behov uppmärksammas genom särskild utredning.

Vid uppenbara brister vad avser såväl basala behov som inte är tillgodosedda och vad avser kostnader för att möjliggöra medverkan i fritidssysselsättning och andra förekommande normala aktiviteter kan tillägg utöver riksnormen beviljas med högst 5 % av basbeloppet per år och barn.

Skulder

Huvudregeln är att bistånd till skulder inte beviljas. Om sökanden på grund av skulder har en dålig kontroll över sin ekonomi ska han eller hon erbjudas hjälp av budget- och skuldrådgivare.

Undantag kan göras för hyresskuld i följande fall:

- Ansökan om försörjningsstöd till hyran hade beviljats om personen ansökt när skulden uppstod.
- Då de sociala konsekvenserna för barnen i en familj skulle bli för stora vid en avhysning, exempelvis att det inte går att ordna ett annat boende.

För att undvika upprepning av hyresskulder ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld följas upp, en arbetsplan ska upprättas med den sökande hur hyrorna i fortsättningen ska betalas. Det ska särskilt uppmärksammas att hyresskuld kan vara ett uttryck för omsorgssvikt från föräldrarnas sida och det kan finnas anledning till oro för barnens hälsa och utveckling. Om det bedöms vara så ska en anmälan lämnas till barn- och ungdomsgruppen.

Undantag kan också göras för skuld för hushållsel i de fall en avstängning medför allvarliga sociala konsekvenser för hushållet, särskilt för hushåll med barn.

Avgifter för förskoleverksamhet behandlas normalt som andra skulder. Hotas ändå barnet av uppsägning och det är viktigt att så inte sker ska frågan utredas. Med föräldrarnas godkännande kan barnomsorgen kontaktas för att exempelvis undersöka möjligheten till nedsättning av avgiften.

Spädbarnsutrustning

Den som en längre tid, minst 6 månader, haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen kan beviljas bistånd till del av eller hel grundutrustning. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandens egna möjligheter att tillgodose behovet exempelvis genom arv från större syskon eller lån från anhöriga.

Bistånd till hel utrustning beviljas med maximalt 11 % av basbeloppet och innefattar en grunduppsättning kläder, säng, sängutrustning och begagnad barnvagn. Kostnader för barnvagn beräknas utgöra halva beloppet och kostnad för säng och sängutrustning beräknas utgöra 25 % av beloppet.

Bistånd till begagnad sittvagn kan beviljas om behovet inte tillgodoses genom försäljning av befintlig liggvagn.

Tandvård

Akut tandvård

Ekonomiskt bistånd till tandvård utgår i första hand till akut tandvård. Med akut tandvård avses ett ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektionstillstånd och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk samt proteser. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Det ska av tandvårdsräkningen eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandlingen var akut.

Nödvändig tandvård

Vid längre tids beroende av försörjningsstöd kan annan tandvård beviljas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och kunna arbeta. Med längre tid avses personer som minst 1 år haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen och som inte under rimlig tid kan förväntas öka sina inkomster.

Personer med små inkomster kan efter ansökan beviljas bistånd till tandvård för den del av nödvändig tandvård som överstiger normöverskottet under 6 månader.

Följande ska beaktas

- Omfattningen av tandvården och kostnaden ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig.
- Folk tandvårdens prislista för åtgärder ska vara vägledande.
- Tandvården ska utföras av tandläkare som är uppförd på försäkringskassans förteckning.
- Kostnadsförslag ska lämnas.
- En oberoende tandläkare ska konsulteras vid dyrare, mera omfattande vård.
- En individuell bedömning ska göras av den enskildes förmåga att sköta sin tandhygien exempelvis i samband med missbruk.

Avgift för narkos eller motsvarande smärtlindring kan ingå för personer med extrem tandvårdsrädsla och ska styrkas med läkarintyg.

Ett beslut sträcker sig ofta över flera månader och ska tidsbegränsas och en omprövningsmöjlighet ska skrivas in i beslutet ”vid väsentligt ändrade förhållanden av biståndsbehovet kan beslutet komma att omprövas”

Tandvård som utförts före framställan ska inte beviljas utan betraktas som en skuld.

Personer som vistas i fängelse kan få akut tandvård eller, om häktes- och fängelsetiden är mer än två år, grundläggande tandvård via kriminalvården.

Hörapparat m.m.

Bistånd beviljas efter ekonomisk prövning till egenavgiften för läkarförskrivna hjälpmedel om behovet inte kan tillgodoses genom landstinget eller försäkringskassan.

Telefonabonnemang

Normalt kan mobiltelefon jämföras med och utgöra ett billigare alternativ till en fast telefon.

Bistånd till öppning av nytt fast abonnemang beviljas endast i följande fall.

- Personer som på grund av ålder, sjukdom eller skada inte har förmåga att använda en mobiltelefon
- Fast telefoni är en förutsättning för att läkarförskrivna tekniska hjälpmedel som trygghetslarm ska kunna installeras.

Kostnader för fast abonnemang på grund av intensivövervakning med fotboja ska inte beviljas då detta bekostas av kriminalvården.

Tvättmaskin

Bistånd till inköp av tvättmaskin beviljas endast om det finns ett fysiskt eller psykiskt funktionshinder som är styrkt med läkarintyg som gör det omöjligt att använda fastighetens tvättstuga. En förutsättning är att behovet inte tillgodoses genom handikappersättning, en annan boende i hushållet eller genom hjälp i hemmet.

Tvättmaskin kan även beviljas i hushåll med barn där den psykiska och/eller fysiska förmågan att klara vardagsbestyren påtagligt sviktar hos föräldrarna utan att detta har ett entydigt samband med något funktionshinder som går att styrka med läkarintyg. En förutsättning är att hushållet inte inom överskådlig tid kan antas nå en inkomst som ger utrymme för inköp av tvättmaskin. Möjlighet att hyresvärden installerar tvättmaskinen och lägger kostnaden på hyran ska beaktas som alternativ.

Legitimation

Bistånd kan utgå till kostnad för legitimation om sådan saknas eller gått ut under den period som sökanden är berättigad till försörjningsstöd. Kostnad för pass bedöms normalt inte ingå i skälig levnadsnivå.

5. Handläggningen

Ansökan

Regeln är att en ansökan ska vara skriftlig men även en muntlig ansökan gäller exempelvis i akuta situationer. Det är viktigt att göra skillnad mellan en ansökan och ett rådgivande samtal. Om förhållandet är oklart ska handläggaren kontrollera med den enskilde om det föreligger en ansökan eller inte.

Det är viktigt att informera den sökande om rättigheter och skyldigheter exempelvis normer, förutsättningar för rätten till bistånd, kontroller i samband med bistandsprövningen och att uppgifter registreras i dataregister. Den sökande har då möjlighet att överväga om han eller hon ska avstå från att göra en ansökan.

Barnperspektiv

Från 1998 har barnets ställning i socialtjänsten stärkts.

”När åtgärder rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnens bästa kräver. Med barn avses varje människa under 18 år.” (1 kap 2 § SoL)

Barnperspektivet innebär att barnens situation ska uppmärksammas också när vuxna vänder sig till socialtjänsten med ansökan om försörjningsstöd. Barnet ska göras synligt i

utredningen. Har familjen levt under en längre period på en ekonomisk nivå på eller i närheten av den som gäller för försörjningsstöd är sannolikheten stor att barnet kan sakna både viss grundläggande utrustning och möjligheter att ta del av aktiviteter som är normala för barn i motsvarande ålder.

Att utgå från barnets perspektiv är inte enbart en fråga om pengar riktat till barnet. Föräldrar som inte stadigvarande sammanbor med barnet kan ha extra kostnader för boende, resor och utgifter i samband med umgänget. I ett utvidgat perspektiv är stöd till föräldrarna för att kunna nå egen försörjning alltid det som normalt även gynnar barnet allra mest.

Var 6:e månad ska en separat utredning göras kring barnets situation och behov. Så långt möjligt ska detta ske genom att barnets situation bedöms utifrån information som inhämtas genom besök i hemmet.

Utredningen innehåller alltid samtal med föräldrarna och efter föräldrarnas godkännande även samtal med barnet. Det primära är att kartlägga hur den ekonomiska situationen påverkar barnet och om brister och önskemål gällande barnet som inte kunnat tillgodoses.

Försörjningsstöd kan utgå med högre belopp om det krävs för exempelvis utrustning eller avgifter för att barnet ska kunna delta i sådana fritidsaktiviteter som är normala för barn i motsvarande ålder.

Socialtjänsten ska dokumentera hur barnens intressen beaktats, vilka överväganden som gjorts och hur detta påverkat beslutet, oavsett om bedömningen resulterar i att ekonomiskt bistånd beviljas eller inte. En analys och beskrivning av konsekvenserna av beslut som rör barnet ska redovisas och beaktas inför beslut.

Förvaltningen har särskilda rutiner för att säkerställa att barnets situation blir belyst och ingår systematiskt i arbetet med ekonomiskt bistånd. Ytterligare vägledning finns i socialstyrelsens och länsstyrelsernas rapport ”barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd”, januari 2003 och socialstyrelsens handbok ”ekonomiskt bistånd” som kompletterar de allmänna råden, SOSFS 2003:5.

Dokumentation

Socialtjänsten har en skyldighet att dokumentera sin verksamhet. Det är särskilt viktigt i samband med myndighetsutövning. Den enskilde ska hållas underrättad om den dokumentation som förs och rätten att ta del av all dokumentation. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig ska detta antecknas.

Kontroller

För att motverka felaktiga utbetalningar ska de uppgifter som den sökande lämnar i sin ansökan alltid kontrolleras. Godkännande av olika kontroller sker i huvudsak genom att den sökande undertecknat biståndsansökan där det står angivet vilka kontakter som får tas. Andra kontroller än de som godkänts på ansökansblanketten ska godkännas av den sökande. Hur och när detta lämnats ska antecknas i journalen.

Följande ska alltid kontrolleras

- Identitet (vuxna uppvisar legitimation då ansökan lämnas)
- Civilstånd
- Uppgifter om boende och vistelse
- Uppgifter om folkbokföring
- Vårdnadshavare för barn boende i hushållet

- Inkomster
- Tillgångar
- Arbetssökande
- Närvaro i planerad sysselsättning
- Godtagbara styrkta utgifter.

Identitet och vistelse

Som legitimation godtas pass, körkort eller ID kort från bank. Boende och vistelsetillhörighet kontrolleras genom folkbokföring, hyreskontrakt och aktuell hyresavi. Huvudregeln är att hembesök ska göras om den sökande har andrahandskontrakt som inte är godkänt av fastighetsägaren eller är inneboende.

Om den sökande inte är folkbokförd på den adress som anges i ansökan men uppger sig vara stadigvarande bosatt där ska han eller hon uppmanas att ändra folkbokföringsadress. Kontroll görs alltid med socialtjänsten på folkbokföringsadressen för att undvika dubbelt bistånd.

Det är viktigt att kontrollera vistelsen för barn och ungdomar som uppges ingå i hushållet samt gymnasiestuderande ungdomar för att upptäcka avhopp från skolan.

Olika hushåll

Hushållsgemenskap gäller normalt från den dag sammanflyttning sker

Gifta men ej sammanboende

Makars försörjningsskyldighet kvarstår även om de har skilda hushåll. Den gemensamma inkomsten ligger till grund för bedömning av bistånd och hänsyn ska normalt inte tas till fördrjade omkostnader på grund av skilda hushåll. Även under betänketid är makar försörjningsskyldiga gentemot varandra och gemensamma barn oavsett hur de väljer att bo. Endast om det är uppenbart olämpligt att makarna har gemensam ekonomi exempelvis vid familjevåld ska principen om gemensam försörjningsskyldighet frångås.

Inkomster

Vid första ansökan ska kontoöversikt och kontoutdrag med aktuell kontoställning samt de tre senaste månadernas transaktioner uppvisas liksom specifikationen till senaste preliminära deklARATIONEN. Vid fortsättningsansökan ska kontoöversikt per månad uppvisas.

Inkomster från arbetsgivare eller arbetslöshetsförsäkring ska styrkas genom uppvisande av besked där alla uppgifter om tillägg och avdrag redovisas. Vid alla ansökningar ska kontroll hos försäkringskassan göras om eventuellt utbetalade försäkringsförmåner. I förekommande fall ska även kontroll göras om ansökan om tidsbegränsad sjukersättning, aktivitetsersättning, sjukersättning eller allmän pension gjorts samt om extra försäkringsförmåner utgår som exempelvis AGS(avtalsjukförsäkring), AMF(arbetsmarknadsförsäkring) eller STP/ITP(särskild tillägspension/övriga avtalspensioner)

För att utreda eventuella tillgångar i utlandet kan kontakt tas med respektive lands ambassad för att inhämta uppgifter om möjligheter till kontroll av exempelvis fastighets- eller bostadsrättsinnehav.

Arbetslösa

Den enskilde ska visa att han eller hon är inskriven på arbetsförmedlingen, är aktivt arbetssökande och söker alla de jobb som han/hon kan få och om rätt till arbetslöshetsförsäkring föreligger Aktuell handlingsplan ska uppvisas.

Inkomstberäkning

Vid nybesök är det nödvändigt att göra en grundligare utredning. Det kan vara lämpligt att värdera inkomsterna olika beroende på hur hushållets ekonomi sett ut en tid bakåt och vid vilka tidpunkter olika inkomster erhållits.

Avdrag för förskott på lön eller förmåner som lunchkuponger ska inte täckas med försörjningsstöd.

Inkomster som i sin helhet reducerar försörjningsstödet

- Lön eller sjuklön från arbete
- Arbetslöshetsersättning
- Aktivitetsstöd
- Ersättningar och lön från Försvarmakten
- Ersättningar enligt Socialförsäkringsbalken
- Studiebidrag
- Studiemedel
- Sjukpenning och föräldrapenning
- Sjukersättning och aktivitetsersättning
- Underhållsbidrag, underhållsstöd och efterlevandestöd
- Pension och livränta.
- Äldreförsörjningsstöd
- Extra försäkringsförmåner som AGS, AMF, STP/ITP m.fl.
- Barnbidrag inklusive flerbarnstillägg
- Bostadsbidrag och bostadstillägg
- Familjebidrag (militär utbildning inom totalförsvarplikten)
- Vårdbidrag, skattepliktig del (resterande del utgör merkostnader för barnets handikapp)
- Skatteåterbäring
- Räntor och utdelningar
- Utryckningsbidrag (vid avslutad militärtjänstgöring)
- Avgångsvederlag
- Försäkringsersättning eller skadestånd, ideell för "sveda och värk"
- Hyresdel från inneboende
- Arv
- Spelvinst
- Gåvor, m.m.

Skatteåterbäring räknas inte som inkomst om den tagits i anspråk av kronofogdemyndigheten utom för belopp som gäller böter och skadestånd.

Inkomster som delvis reducerar försörjningsstödet

Familjehemsersättning: hela arvodesdelen räknas som inkomst samt 25 % av gällande basbelopp utslaget per månad som utgör ersättning för bostad i omkostnadsersättningen per månad och barn.

Inkomster som inte reducerar försörjningsstödet

- Handikappersättning
- Extra tillägg för studiebidrag
- Inackorderingstillägg vid gymnasiestudier på annan ort.
- Försäkringsersättning eller skadestånd, ekonomisk del avsett för exempelvis läkar- och tandvårdsbehov som uppkommit av skadan.
- Fondmedel som utbetalats efter en social bedömning.

Överskjutande inkomster från tidigare månader

En person som vid sista inkomsttillfället vet att han inte har sin försörjning tryggad framåt har ett eget ansvar för att efter förmåga planera för de nödvändigaste utgifterna. Vid nyansökan är det rimligt att titta på inkomsterna ett par månader tillbaka. Översiktligt kan det vara värdefullt att sätta sig in i en persons ekonomiska förhållanden ännu längre tid bakåt. Anledningen är att kunna sätta sig in i sökandens ekonomiska situation, exempelvis om det skett stora förändringar eller om en familj över lång tid levt med låga inkomster.

Arbetsinkomst för skolungdomar under 21 år

Hemnavarande skolungdomars inkomst av eget arbete får enligt 4 kap 1 a § socialtjänstlagen inte beaktas upp till ett halvt basbelopp per kalenderår vid prövning av familjens rätt till ekonomiskt bistånd. När inkomsten under kalenderåret överstiger ett halvt basbelopp ska den medräknas på vanligt sätt och då gå till ungdomens försörjning.

Tillgångar

Alla realiserbara tillgångar ska användas för den enskildes försörjning innan han eller hon har rätt till bistånd. Med realiserbara tillgångar menas bankmedel, aktier eller andra värdepapper, bil, båt, fastighet, dyrbar konst eller samlarföremål etc.

Bil

Om bilen är en förutsättning för att sökanden ska kunna ta sig till och från sitt arbete eller behövs i arbetet ska den godtas. Om det finns särskilda skäl utifrån barnperspektiv eller andra sociala skäl kan bilinnehavet godtas. Annars får den sökande tre månader på sig att avyttra bilen om en avyttring ger ett överskott.

När innehav av bil godtagits kan bistånd till kostnader för bilen beviljas. Milersättning som utbetalas på lön ska inte räknas som inkomst då den ska täcka faktiska driftkostnader för bilen.

Allt bilinnehav över 3 månader ska beslutas av Sektionschef. Bilens värde får vara högst 20 % av basbeloppet. Värderingsintyg ska lämnas av sökanden.

Fritidshus, tomt

Ekonomiskt bistånd till personer som äger fastighet eller andel av fastighet ska inte beviljas mer än i akuta situationer under den tid som behövs för att sälja fastigheten, högst tre månader. Fastigheten ska omgående lämnas till mäklare för försäljning. Biståndet ges

under tiden mot återbetalning. Även del i fastighet ska räknas som en realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning.

Bankmedel, aktier, obligationer

Regeln är att ekonomiskt bistånd inte ska beviljas sökande som har tillgångar i form av kontanta medel eller värdepapper.

Pensionssparande

Räknas som en tillgång och möjligheten att ta ut pensionssparande ska alltid prövas.

Barns inkomster och tillgångar

Barns inkomster i form av exempelvis barnpension eller inkomst av kapital som ränta och avkastning avräknas normalt mot hela familjens försörjningsstödsbehov. Barn är inte försörjningsskyldiga för sina föräldrar men inkomster och tillgångar kan beaktas när det gäller barnets del av försörjningsstödet. En individuell bedömning ska göras i det enskilda fallet så att barnets inkomster inte används till föräldrarnas försörjning eller utgifter i övrigt.

Barns tillgångar i form av kapital, fastighet eller dylikt ska inte medräknas om de står under överförmyndarens kontroll.

Barn får ha ett sparkapital, högst 15 % av basbeloppet. Syftet är att pengarna ska kunna användas till större kostnader för barnets räkning exempelvis cykel, idrottsutrustning m.m.

Utgifter

Utgifter för underhållsstöd till barn, avbetalning på studielån eller andra lån och avbetalningar ska inte medräknas som utgifter.

Undantag ska göras om den ena parten i ett sammanboende som har inkomst är underhållsskyldig för ett barn sedan tidigare. Den personen kan inte få underhållsstödet nedsatt eller uppskjutet. Om den underhållsskyldige saknar inkomst kan han eller hon ansöka om nedsättning eller uppskov och undantaget gäller inte.

Nödprövning och akut bistånd

När en sökande hävdar att en akut nödsituation föreligger ska detta prövas med hänvisning till kommunens yttersta ansvar. Hänsyn ska särskilt tas till om det finns barn i hushållet. Efter prövningen kan reducerat försörjningsstöd utgå till exempelvis mat. Så långt möjligt ska en sedvanlig utredning göras. Kontoöversikt och kontoutdrag med aktuellt saldo och senaste månadens transaktioner ska uppvisas.

I utredningen ska övervägas

- Är det en akut nödsituation?
- Har personen fått löpande försörjningsstöd för månaden? Eget ansvar att hushålla.
- Finns barn i hushållet?
- Finns sjukdom som kan förvärras om akut hjälp inte utgår?
- Har sökanden tidigare fått information om socialtjänstens normer och beräkningsgrunder?
- Kan sökande få hjälp från underhållsskyldig?
- Är behovet återkommande trots egen försörjning?

Akut bistånd till hushåll som normalt har inkomster över försörjningsstödsnivån ska prövas mycket restriktivt och i första hand mot återbetalning. Om behovet är upprepat och det finns barn ska övervägas om det finns anledning till oro för barnens hälsa och utveckling. En anmälan ska i så fall lämnas till barn- och ungdomsgruppen.

Tappad plånbok är i första hand en försäkringsfråga. Kopia på polisanmälan begärs in tillsammans med kontoöversikt och aktuella kontoutdrag. Sökande som upprepat tappar pengar eller blir bestulen ska informeras om hur han och hon i fortsättningen kan förvara sina pengar så att inte samma situation uppstår igen. Om det upprepas trots informationen kan ansökan avslås.

Till personer som är förvirrade eller har ett pågående missbruk och socialtjänsten har grundad anledning att tro att beviljat bistånd inte används till avsett ändamål kan rekvisitioner eller annat sätt att få mat vara ett lämpligt bistånd. Utbetalningssättet ska anges i beslutet då det är överklagningsbart.

En medellös person som tillfälligt vistas i kommunen kan i en akut situation beviljas bistånd till en enkel biljett till hemkommun inom Norden.

6. Olika gruppers rätt till försörjningsstöd

Arbetslösa

Den som är arbetslös och bedöms som arbetsför ska stå till arbetsmarknadens förfogande och söka arbete aktivt. Det innebär vara att inskriven på arbetsförmedlingen och söka arbete i första hand inom pendlingsavstånd från Motala om den sökande har familj där. Ensamstående utan barn förväntas söka i hela Sverige. Det är ett krav att söka alla arbeten som den enskilde kan klara av, även tillfälliga och mindre kvalificerade arbeten.

Handläggningen av arbetsföra personer innebär även att uppmana till och underlätta flyttning för att få ett arbete. Grundtanken är att man flyttar om man får arbete. Det kan även vara motiverat att barnfamiljer flyttar. Det sker utifrån kunskapen att barn med yrkesarbetande föräldrar har bättre förutsättningar än barn i bidragstagande familjer. När det gäller barnfamiljer ska arbetets varaktighet och omfattning liksom konsekvenser för övriga familjemedlemmar vägas in vid möjligheten av en flytt.

Den som är arbetslös ska erbjudas stöd i sitt arbetssökande. En utredning för att klargöra förutsättningarna för självförsörjning ska göras. Det finns en särskild rutin, ”vägen till egen försörjning”. Utifrån denna utredning görs en planering tillsammans med den enskilde och en arbetsplan/ överenskommelse upprättas.

Om det finns en lämplig praktik, arbetsträning och annan liknande verksamhet ska den sökande delta i den. Om den enskilde inte söker arbete i tillräckligt antal, löpande under hela månaden, väljer bort vissa typer av arbete, begränsar sig geografiskt eller vägrar delta i lämplig aktivitet är kravet på att stå till arbetsmarknadens förfogande inte uppfyllt och detta påverkar rätten till försörjningsstöd för hela hushållet. Förutsättningen är att den enskilde varit informerad om de villkor som ställs på honom/henne av socialtjänsten. Detsamma gäller vid frånvaro från lämplig aktivitet utan giltigt skäl. Sökanden som är gifta med varandra är försörjningsskyldiga för varandra och för barnen i hushållet varför det krävs att båda vuxna uppfyller kraven för att bistånd ska kunna beviljas.

Vid sjukfrånvaro mer än 5 dagar ska sjukdomen styrkas med läkarintyg. På motsvarande sätt ska sjukdom styrkas för vård av sjukt barn.

Den som studerar på SFI efter introduktionsperioden med etableringsersättning betraktas som arbetslös. Fortsatta svenskstudier är i dessa fall en av flera möjliga insatser för att öka den enskildes möjligheter till anställning. Samma krav ska ställas som på andra arbetslösa och den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kurser för att påbörja ett erbjudet arbete.

Arbetslösa som är sjukskrivna

För att arbetsförmågan ska godkännas ska personen uppvisa ett läkarutlåtande som styrker oförmågan att arbeta eller delta i arbetsökaraktiviteter. Det är inte sjukdomen i sig som bedöms utan arbetsförmågan. För att vara berättigad till försörjningsstöd ska personen medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför. Arbetslösa sjukskrivna på deltid ska delta i lämplig aktivitet i förhållande till sjukskrivningens omfattning.

Arbetslösa med missbruksproblem

Krav på praktik, arbetsträning eller andra arbetsökande aktiviteter kan ställas på personer med lindrigare missbruksproblem. När det föreligger allvarliga missbruksproblem ska personen motiveras att ta emot vård och stöd för att komma till rätta med sitt missbruk. När en person pågående missbrukar kan försörjningsstödet reduceras om det är uppenbart att biståndet inte används till avsett ändamål.

Arbetslösa med psykisk ohälsa

När det gäller personer med svår psykisk ohälsa och beteendemässiga störningar måste de grundläggande problemen utredas först innan socialtjänsten kan ta ställning till hur socialtjänsten på bästa sätt kan stärka den enskildes framtida försörjningsförmåga. Det är oftast nödvändigt att samverka med andra enheter inom förvaltningen och med landsting, arbetsförmedling och försäkringskassa. I Motala finns samarbete i form av exempelvis Ung resurs (Socialförvaltning/Bildningsförvaltning) och Team Linus (Samordningsförbundet).

När det gäller arbetsförmågan behöver den för dessa personer inte alltid styrkas av ett läkarintyg. Efter individuell bedömning kan intyg lämnas av annan personal inom sjukvården eller samverkan exempelvis i form av trepartssamtal som dokumenteras i journalen. Styrande är att socialtjänsten inte i onödan skapar meruppgifter för sjukvården. För att vara berättigad till försörjningsstöd ska personen medverka till behandling och rehabilitering i syfte att i första hand bli arbetsför. Flyktingars ohälsa ska styrkas från ankomst till Sverige samt om möjligt med läkarintyg de har med sig från utlandet. Detta för att möjliggöra återsökning av utbetalat bistånd.

Arbetslösa med otillräcklig föräldrapenning

Barnet ska omgående anmälas till barnomsorgskön och bekräftelse på platsansökan ska visas upp. Så snart en barnomsorgsplats erbjuds ska den accepteras. För tid efter det att barnomsorgsplats erhållits föreligger ingen rätt att vara föräldraledig viss tid. Lagen om föräldraledighet reglerar endast förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Arbetslösa med otillräcklig A-kassa/Alfakassa

Bidragstagare som har dessa ersättningar riskerar att förlora ersättningen om de deltar i kommunal aktivering. Det är olika regler beroende på vilken kassa det gäller. Den sökande måste ha fått ett godkännande från sin kassa vilket ska styrkas med ett intyg för att kunna delta i av kommunen anordnad verksamhet.

Studerande

Kurslitteratur

Om ekonomiskt stöd ges av socialtjänsten för studier ingår även rimlig kostnad för böcker och annat studiemedel i biståndet. Möjligheten att inköpa begagnade läromedel eller låna på bibliotek ska undersökas och utgångspunkten ska vara vad studerande i allmänhet har möjlighet att bekosta.

Vuxenstuderande

Utgångspunkten är att vuxenstuderande inte står till arbetsmarknadens förfogande och därmed inte berättigade till försörjningsstöd. Vuxna ska finansiera sin utbildning genom det statliga studiemedelssystemet eller med aktivitetsstöd som betalas ut av försäkringskassan. Försörjningsstöd ska som huvudregel inte beviljas som studiefinansiering för reguljär utbildning eftersom detta kan medföra en inlåsnings effekt genom att utbildningen blir ett mål i sig och den enskilde förlorar fokus på det primära målet som är självförsörjning genom arbete.

Försörjningsstöd ska inte beviljas vid annat än korta tidsbegränsade kurser inom ramen för de insatser som erbjuds arbetslösa där den sökande samtidigt söker arbete. Den sökande ska när som helst vara beredda att avbryta kursen för att påbörja ett arbete.

Om en person i undantagsfall efter individuell behovsprövning, beviljas ekonomiskt stöd av socialtjänsten för vuxenstudier kan försörjningsstöd utgå för alla kostnader på grundskolenivå. För studier på gymnasienivå ska den enskilde söka studiemedlets bidragsdel.

Studerande som har familj

Försörjningsstöd beviljas inte under pågående studier. Har den studerande familj och det trots försörjningsproblem är olämpligt att avbryta studierna under pågående termin kan försörjningsstöd beviljas som komplettering. Den studerandes månadsinkomst räknas ut genom att beviljat studiemedelsbelopp fördelas på antal studiemånader enligt studiemedelsbeslutet. Hänsyn tas då också till kostnader för kurslitteratur.

Studerande under studieuppehåll

För att ha rätt till försörjningsstöd ska den studerande kunna visa att de i god tid sökt feriearbete då inkomstbortfallet är en förutsebar situation.

Studiemedlen ska täcka levnadsomkostnaderna under terminerna till och med den dag terminen slutar enligt studiemedelsbeslutet. Högskolestuderande har inget uppehåll mellan höstterminen och vårterminen och ska därför inte beviljas försörjningsstöd för studieuppehåll. För övriga studerande kan reducerat försörjningsstöd till matpengar beviljas för studieuppehåll över jul och nyår.

Försörjningsstöd över sommarens studieuppehåll utgår i form av korttidsnorm istället för full norm. Motiveringen är att biståndet utgår en begränsad tid, ofta i avvaktan på en lön från feriearbete. Den som väntar inkomst av arbete eller arbetslöshetsersättning ska beviljas försörjningsstöd mot återbetalning enligt 9 kap 2 § socialtjänstlagen.

Ungdomar under 21 år som går i skolan

För ungdomar som fyllt 18 år är föräldrarna underhållsskyldiga om den unge går i skolan till dess den unge fyllt 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning. Ferier och tid då barnet på grund av

sjukdom är förhindrad att delta i utbildningen anses i praxis utgöra tid då skolgång pågår. Underhållsskyldigheten upphör alltså inte under sommarlovet mellan två årskurser i gymnasieskolan.

Personer 65 år och äldre

Personer som är 65 år och äldre som ansöker om försörjningsstöd ska hänvisas till Pensionsmyndigheten för att ansöka om äldreförsörjningsstöd i stället. Om försörjningsstöd beviljas i avvaktan på beslut ska det beviljas mot återbetalning.

Företagare och personer med fria yrken

Ekonomiskt bistånd beviljas inte den som är egenföretagare. Aktiebolag representerar en realiserbar tillgång liksom vissa handelsbolag och enskilda firmor.

En del enskilda firmor representerar ingen tillgång och bedriver i princip ingen verksamhet. I dessa fall ska den sökande avregistrera firman hos patent och registreringsverket, alternativt skatteverket och skriva in sig på arbetsförmedlingen, stå till arbetsmarknadens förfogande för att bli berättigad till ekonomiskt bistånd.

Sökande med fria yrken som konstnärer, författare, artister och frilansarbetare har ofta F-skattsedel eftersom detta är ett krav från deras uppdragsgivare. Deras ansökan ska prövas på samma sätt för andra hel eller deltidsarbetslösa och samma krav på motprestationer ska ställas.

Inskrivna vid kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård

Kriminalvården svarar för den enskildes kostnader under tiden för verkställighet med undantag för hyra. Personer som dömts till straff har i normalfallet rätt att omgående påbörja verkställigheten. Vid ansökan om försörjningsstöd i avvaktan på fängelsestraff kan behovet tillgodoses genom att den sökande inställer sig hos kriminalvården. Personer som är häktade får häktesbidrag och ska inte beviljas fickpengar.

Personer som är häktade har rätt till bistånd till hyra om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Vid en vårdtid på högst 6 månader kan bistånd till hyra, el och hemförsäkring beviljas om det är olämpligt eller omöjligt att hyra ut lägenheten i andra hand. Bistånd till hyra beviljas sammanlagt inte längre tid än 6 månader inklusive häktningstiden. Efter 6 månader kan det bli aktuellt med bistånd till förvaring av bohaget. Denna kostnad ska ses i förhållande till nyanskaffning av möbler och husgeråd. Magasinering ska normalt inte ske längre än 1 år.

Ekonomiskt bistånd till merkostnader vid s.k. fotboja ska inte beviljas då dessa bekostas av kriminalvården.

I samband med avslutning av kriminalvård ligger ansvaret för bistånd på folkbokföringskommunen under en övergångsperiod. En rimlig övergångsperiod kan vara 1 månad. Därefter har vistelsekommunen ansvaret.

Kontraktsvård

Kontraktsvård är ett alternativ till fängelse där kriminalvården och socialtjänsten upprättar en gemensam behandlingsplan. Kriminalvården har kostnadsansvaret fram till tänkt dag för villkorlig frigivning vilket inträffar efter 2/3 av fängelsestraffet. Så länge kriminalvårdens ansvar gäller ska ekonomiskt bistånd inte beviljas.

Utländska medborgare

En utländsk medborgare, med undantag från vissa EU-medborgare och deras anhöriga, får inte uppehålla sig i Sverige mer än 3 månader från inresan utan att ha uppehållstillstånd. Om en sökande vistas i landet mer än 3 månader utan uppehållstillstånd har kommunen underrättelseskyldighet till polisen enligt 7 kap 1 § utlänningsförordningen. Skyldigheten inträder första gången en nämnd vidtar en åtgärd, exempelvis registrerar en ansökan om ekonomiskt bistånd. Socialnämnden bör uppmana en sådan person att ta kontakt med migrationsverket för att ansöka om uppehållstillstånd.

Utländsk medborgare med viseringsplikt ska ha uppehållstillstånd eller visum redan vid inresa till Sverige.

Om en svensk medborgare gifter sig med en medborgare från ett annat EU-land eller utomnordiskt land, ska denne ha sökt och beviljats uppehållstillstånd innan inresa i landet. Detta krävs inte om medborgaren från annat EU-land själv uppfyller kriterierna för att ha uppehållsrätt.

Med uppehållstillstånd

Utländska medborgare med uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige och som vistas här har samma rätt till bistånd som svenska medborgare. Studenter ska inte beviljas ekonomiskt bistånd då uppehållstillståndet har beviljats under förutsättningen att försörjningen är tryggad under vistelsen i landet.

Utan uppehållstillstånd

Utländska medborgare som tillfälligt vistas i Sverige till exempel turister, affärsresande och säsongarbetande ska vid ekonomiska problem hänvisas till det egna landets ambassad eller konsulat. Kommunens yttersta ansvar kan i nödfall fullgöras i form av bistånd i form av matpengar och en biljett/resa till närmaste ambassad eller konsulat. Migrationsverket har det yttersta ansvaret.

Asylsökande

Ska alltid hänvisas till Migrationsverket som beviljar bistånd i form av dagersättning enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) Detta gäller oavsett om den asylsökande vistas på förläggning eller hos en släkting i kommunen.

EU-medborgare

För en EU-medborgare gäller kravet på uppehållstillstånd inte under vissa förutsättningar. Bestämmelserna finns i utlänningslagen och utlänningsförordningen. Reglerna gäller också medborgare från Island, Norge och Liechtenstein.

Dessa personer och deras familjemedlemmar har rätt att vistas mer än tre månader om han eller hon:

- Är arbetstagare eller egen företagare i Sverige
- Har kommit till Sverige för att söka arbete och har en verklig möjlighet att få en anställning
- Är inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige och enligt försäkran om detta har tillräckliga tillgångar för sig och sin familjs försörjning och en heltäckande sjukförsäkring för sig och sina familjemedlemmar som gäller i Sverige.
- Har tillräckliga tillgångar för sig och sin familj och heltäckande sjukförsäkring för sig och sin familj som gäller i Sverige.

Uppehållsrätten finns så länge villkoren är uppfyllda. En EU-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott i minst 5 år har permanent uppehållsrätt.

En EU-medborgare som avser att stanna i Sverige under längre tid än tre månader ska enligt utlänningslagen registrera sig hos migrationsverket. Registreringsskyldigheten gäller inte arbetssökande. En familjemedlem som inte är EU-medborgare ska ansöka om uppehållskort. Ett bevis om registrering eller intyg om inlämnad ansökan om uppehållskort kan användas av EU-medborgaren för att visa att han eller hon har uppehållsrätt.

Yrkesverksamma personer

En EU-medborgare har uppehållsrätt om han eller hon är arbetstagare eller egen företagare. De har samma rätt till ekonomiskt bistånd som svenska medborgare

Arbetssökande

Enligt praxis har en EU-medborgare rätt att vistas 6 månader i medlemsstaten för att söka arbete. Enligt EG-rätten har arbetssökande inte rätt till socialt skydd men möjlighet att få stöd enligt socialtjänstlagen. Det är oklart hur långt kommunens yttersta ansvar sträcker sig för dessa personer. Som regel har en arbetssökande EU-medborgare inte rätt till försörjningsstöd. För personer med rätt till arbetslöshetsersättning enligt hemlandets regler finns möjligheten att under 3 månader ta med sig denna ersättning till det land där man tillfälligt vistas.

7. Ekonomiskt bistånd mot återbetalning, återkrav och anmälan vid misstänkt bidragsbrott

Då ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i samhällets trygghetssystem är huvudprincipen att det beviljas utan återbetalningsplikt. Undantagen för denna princip regleras i lagen om allmän försäkring (AFL) 17 kap 1 § och i socialtjänstlagen (SoL) 9 kap 1 och 2 §.

Enligt Socialförsäkringsbalken (fd AFL)

Kommunen kan återsöka bistånd som den enskilde beviljats under den tid försäkringskassan prövar många förmåner som kan komma att utbetalas retroaktivt. Villkoret är att den enskilde fått minst 1000 kronor till sin försörjning genom ekonomiskt bistånd från kommunen.

Den enskilde ska vara informerad om att utbetalt belopp kommer att återsökas hos försäkringskassan vilket ska framgå av journalen. Framställan sänds till Försäkringskassan. Missar Försäkringskassan att sända beloppet till kommunen ska beslutet överklagas.

Handläggningen

Återsökning sker via framställan som översänds till försäkringskassan. Framställan kan lämnas på socialnämndens egna blanketter eller den som försäkringskassan tillhandahåller på sin hemsida. På försäkringskassans egen blankett framgår vilka förmåner som kan återsökas.

Enligt SoL

Återkrav bygger helt och hållet på en överenskommelse mellan kommunen och den enskilde. Återkrav av ekonomiskt bistånd kan bara göras mot en väntad faktisk inkomst som antas ge ett överskott i förhållande till försörjningsstödsnormen utom i de fall den enskilde felaktigt fått ekonomiskt bistånd. I det senare fallet ska biståndet alltid återkrävas.

Återkrav enligt 9 kap 2 § första stycket

1. Bistånd som förskott på förmån eller ersättning
2. Bistånd till enskild som är indragen i arbetskonflikt
3. Bistånd till enskild som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster eller tillgångar

Som förmån eller ersättning räknas inkomster från försäkringskassan som exempelvis etableringsersättning, sjukersättning, aktivitetsersättning, livränta, sjukpenning, föräldrapenning, rehabiliteringsersättning, vårdbidrag, bostadsbidrag, bostadstillägg och underhållsstöd. Andra ersättningar kan vara lön, statlig lönegaranti vid konkurs, arbetslöshetsersättning och studiestöd. Det ska preciseras i överenskommelsen mot vilken utbetalning som återkrav enligt 1. och 2. gäller. Situationen under punkten 3. är liknande den under bankkonflikten 1990 då enskilda inte kom åt pengar på bankkonton eller om det uppstår felaktigheter i tekniska system som används vid löneutbetalningar eller banktransaktioner.

Handläggningen

Den sökande ska informeras om att beslut om återkrav inte kan överklagas. Han eller hon ska informeras om att ifall återbetalning inte sker eller ny överenskommelse inte upprättas kan frågan om återbetalningen prövas i förvaltningsrätten på initiativ av kommunen. Skriftlig överenskommelse görs med den enskilde om att biståndet ska återbetalas och hur återbetalning ska ske. Återbetalningstiden ska normalt inte överstiga ett år. Överenskommelsen ska undertecknas av den enskilde innan beslut. Skriftlig fullmakt upprättas om möjligt.

Det ska fattas två beslut vid varje biståndstillfälle:

1. Beslut om bistånd enligt 4 kap 1 § SoL. Beslutet ska vara skriftligt och innehålla uppgifter om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikten.
2. Beslut om återkrav enligt 9 kap 2 § första stycket SoL.

Återkrav enligt 9 kap 2 § andra stycket SoL

Kan användas när kommunen ger ekonomisk hjälp fast rätt till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL inte föreligger. Bistånd enligt 4 kap 2 § SoL kan villkoras med återbetalning.

Följande situationer kan bli aktuella för återkrav:

1. Hushåll med realiserbara tillgångar
2. Hushåll med egen försörjning/inkomster över norm

Handläggningen

Möjligheten att återkräva enligt 9 kap 2 § andra stycket SoL måste undersökas och bedömas från fall till fall. Restriktivitet ska användas när sökanden har ett upprepat mönster av att inte betala räkningar exempelvis genom många och stora skulder hos kronofogden. Att kräva tillbaka en del av summan under kortare tid kan vara ett alternativ om det finns betalningsutrymme men framtiden är osäker.

Den sökande ska informeras om att beslut om återkrav inte kan överklagas. Han eller hon ska informeras om att ifall återbetalning inte sker eller ny överenskommelse inte upprättas kan frågan om återbetalningen prövas i förvaltningsrätten på initiativ av kommunen. Skriftlig överenskommelse upprättas med den enskilde om att biståndet ska återbetalas och hur återbetalning ska ske. Skriftlig fullmakt upprättas om möjligt.

Det ska fattas två beslut vid varje biståndstillfälle:

1. Beslut om bistånd enligt 4 kap 2 § SoL. Beslutet ska vara skriftligt och innehålla uppgifter om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikten.
2. Beslut om återkrav enligt 9 kap 2 § andra stycket SoL.

Återkrav enligt 9 kap 1 § SoL

Återkrav av bistånd enligt 4 kap 1 § SoL ska ske om någon felaktigt fått bistånd genom

1. Oriktiga uppgifter
2. Underlåtenhet att lämna uppgift
3. Eller på annat sätt förorsakat att bistånd beviljats felaktigt eller med för högt belopp.

Kommunen får kräva tillbaka för högt eller obehörigt bistånd som den enskilde fått också då han eller hon inte haft för avsikt att framkalla en felaktig utbetalning. Även om det är kommunen som förorsakat den felaktiga utbetalningen men där den enskilde borde förstått att de var fel. Exempel kan vara felräkningar eller när en dubbel utbetalning skett av misstag. Bistånd som utgått felaktigt ska alltid återkrävas.

Handläggningen

1. Beslut om återkrav fattas efter genomförd återkravsutredning.
2. Återkravet läggs upp som ett ärendet och sökande krävs på betalning.

Ersättningstalan

I de fall den enskilde inte betalar återkrav kan kommunen med stöd av 9 kap 3 § SoL väcka talan om ersättning hos förvaltningsrätten. Talan måste väckas inom 3 år från det att biståndet utbetalades och får inte bifallas om den ersättningsskyldige genom att återbetala hela kostnaden eller del av den kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller livsföring i övrigt.

Innan talan väcks ska 3 betalningspåminnelser skickas och den enskildes ekonomiska situation utredas så långt möjligt. Om den enskilde inte medverkar till utredningen är det en anledning att väcka talan om inte andra starka skäl talar emot. Visar utredningen att den enskilde för tillfället inte kan betala kan återkravet liggande vilande en period. En bedömning om det finns skäl att efterge hela eller delar av beloppet ska ske under ärendets gång. Är det exempelvis troligt att den enskildes betalningsförmåga inte förbättras under lång tid kan återkravet efterges. Eftergift meddelas enligt 9 kap 4 § SoL.

Anmälan vid misstänkt bidragsbrott

Polisanmälan enligt 6 § bidragsbrottslagen ska ske när det finns anledning att anta att ett brott har begåtts. Har någon lämnat oriktiga uppgifter eller förtigit inkomster och på så sätt obehörigen eller med för högt belopp fått ekonomiskt bistånd kan detta vara en olaglig handling. Oavsett om det finns anledning att anta att ett brott begåtts eller inte ska det belopp den enskilde fått obehörigen eller med för högt belopp återkrävas med tillämpning av bestämmelserna i 9 kap SoL.

Utredning före anmälan

Innan anmälan görs ska en utredning av vad som hänt och hur detta påverkat rätten till bistånd göras. Om felaktig utbetalning skett eller risk för felaktig utbetalning förelegat på grund av vad som förefaller vara en brottslig handling från den sökandes sida finns anledning anta att ett brott begåtts och en brottsanmälan görs. Utredningen ska besvara frågan om den sökande har fått tillfredställande information om vilka regler som gäller och om den sökande varit medveten om konsekvensen av sitt handlande. Det är viktigt att brottsanmälan är välgrundad.